

ליקוטים וסיפורים נפלאים - מטות

גידוליה של סלבודקא ישב פעם בדין תורה, והורה לבעל דין שהוא מחוייב להישבע. קם האיש והתכונן להישבע מיד. פנה אליו אב בית הדין ואמר לו, לפני שתישבע, אני רוצה לספר לך סיפור על בעל ה"נתיבות המשפט".

כידוע, חוץ מגאונותו, היה גם עניו גדול מאוד, הוא היה נוהג להתלבש בבגדים פשוטים כדי שלא יכירוהו, וכשהוצרך לנסוע בדרכים, לבש בגדים עוד יותר פשוטים. פעם נסע בעגלה לוורשא עם אנשים נוספים, לפתע צעק אחד הנוסעים שגנבו לו חבילת שטרי כסף שהחזיק בכיסו, היה זה סכום כסף גדול מאוד.

הנתיבות המשיך ללמוד ולא שמע כלל מהמתרחש סביבו. לפתע הצביע הנוסע על הגאון, ואמר שהוא הגנב, וגם נתן כמה "סימנים", כמו למשל שישב בשקט ועוד "כמה סימנים".

חלק מהנוסעים גם הצטרפו להשערה זו. כשהגיעו לוורשא, הזמין הנוסע את בעל הנתיבות לדין תורה אצל אחד מרבני העיר.

לדיון הגיעו גם חלק מנוסעי העגלה שרצו לראות איך יפול דבר. הרב התחיל לחקור את ה"נתיבות", בלי שהוא יידע בכלל מי הוא, ולאחר שהנתיבות הכחיש, חייב אותו בשבועה.

הנתיבות שמע שהוא מחוייב שבועה, אמר שהוא לא מוכן להישבע ומוכן לשלם חצי מהסכום.

לאחר שהתובע לא הסכים, הוא העלה את המחיר לתשעת אלפים חמש מאות רובל, וכשראה שגם זה הוא לא מוכן, אמר ה"נתיבות" שבליט ברירה הוא מוכן להישבע, אבל ביקש מהרב שיתן לו כמה דקות להתכונן לכך.

הגאון עמד ליד הקיר, והתחיל להתייפח בבכי, והכין את עצמו למעמד השבועה.

"איש כי ידור נדר" (ל, ג)

"בעל הטורים" כתב "נדרים" בגימטריה "רוצח", כי הנודר שאינו מקיים את נדרו חשוב רוצח, וכן אמרו חז"ל (שבת לב:), בעוון נדרים בנים מתים כשהן קטנים, ובעוון נדרים מתה אשתו.

מדוע העונש חמור כל כך?

כתב ב"ספר החיים", אחיו של המהר"ל מפראג, כל המצוות גם אם אינו מקיים אותם ישנם אחרים שיקיימו אותם, לדוגמא אם אחד לא מניח תפילין, המצווה לא התבטלה מהעולם, שהרי אחרים מניחים תפילין, אבל נדר שאדם נדר המצווה היא שלו בלבד, ואם הוא לא יקיימה, אין אחר בעולם

שיקיימה במקומו, והמצווה בטלה מן העולם, לכן עוון נדרים חמור כל כך.

מצד שני, הרי אותה המצווה שנדר האדם לקיים, אינה מצוות עשה הכתובה בתורה, לכן לא האדם עצמו מת אלא הקרובים שלו.

"איש כי ידור נדר" (ל, ג)

בסוף ימיו, כאשר נחלש ראש ישיבת "באר יעקב" רבי משה שמואל שפירא, ערך "התרת נדרים" כדי שיוכל לשבת ב"קריאת התורה". אמנם, למרות שגם

ב"חזרת הש"צ" נהג לעמוד קודם לכן, החל לשבת בלא התרת נדרים.

שאלו אותו מה ההבדל? ענה, בחזרת הש"צ עמדתי מצד ההלכה, וכיון שאני זקן וחלוש, ממילא אני פטור. אך בקריאת התורה, שעד עכשיו עמדתי מצד הנהגה טובה, הריני זקוק להתרת נדרים.

"או השבע שבועה" (ל, ג)

בספר "ברכי נפשי" מסופר, ר' מנחם הלוי שטיינברג בעל ה"מחזה אברהם" מפארי

ברוך אתה... שלא חסר בעולמו כלום...

מִחְנֻכִּים אוֹתָנוּ לְהִיּוֹת הַכִּי מְשֻׁלְמִים.
מְהֵרָע שְׁנוֹלְדָנוּ כָּלֵם תּוֹלִים בָּנוּ תַקּוּוֹת וְדוֹאֲגִים
לְהַבְטִיחַ וּלְיַחַל שְׁאַנְחָנוּ נִהְיָה הַכִּי מְשֻׁלְמִים שֵׁישׁ: נִלְמַד
בִּישִׁיבוֹת הַכִּי טוֹבוֹת, נִקְבַּל אֶת הַשְׁדוּף הַכִּי נוֹצֵץ, נִחְבָּשׁ
אֶת הַכּוֹבֵעַ הַכִּי מְשֻׁלֵּם, וְעוֹד כְּיַד הַדְּמִיוֹן הַטּוֹבָה.
הַבְּעֵיָה מִתְחִילָה כְּשֶׁאַנְחָנוּ מִתְחִילִים לְהַגְדִּיר אֶת
עַצְמָנוּ לְפִי מַעֲטָה הַשְּׁלֵמוֹת.
חֲסָרָה נְפִילָה אַחַת קִטְנָה - וּמַעֲטָה הַשְּׁלֵמוֹת נִסְדָּק,
מִחַט קִטְנָה מְנַפֶּצֶת אֶת כָּל הַדְּמִיוֹן שֶׁיִּצְרָנוּ לָנוּ סָבִיב.
אַנְחָנוּ מְגִלִים אֶת הָאֵמֶת שְׁלָנוּ, וְרוֹאִים כִּי אֵינָנוּ
מְשֻׁלְמִים.
אֲבָל לֹא לְמַדּוֹ אוֹתָנוּ לְהִתְמוֹדֵד עִם חֲסֵר שְׁלֵמוֹת, וְלִכֵּן
אַנְחָנוּ בּוֹחֲרִים בְּדֶרֶךְ כָּלֵל בְּאַחַת מִשְׁלֶשֶׁת דְּרָכֵי
הַהִתְמוֹדְדוּיּוֹת....

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - מטות

היה זוג שלא זכו לילדים שש עשרה שנים. באו לרבי חיים קנייבסקי זי"ע וביקשו ברכה, הרב בירך אותם בזש"ק, ושאל אותם האם פעם פגעו במישהו במשך החיים.

אותו אדם התאמץ לזכור, והעביר את חייו אחורנית, עד שנזכר שכאשר למד בישיבה קטנה, היתה אשה שאחראית על הניקיון, והיה פעם שלא יכלה לנקות, הביאה איתה כמה ילדים שינקו והדבר גרם לקצת רעש ואי נוחות.

לפתע נזכר, שהוא ניגש אל אותה אשה והעיר לה בצורה לא יפה על ההפרעה שהיא גורמת בכך שהביאה את הילדים לישיבה.

אותה אשה ענתה לו שהיא מברכת אותו שאף פעם לא יפריעו לו ילדים...

למחרת, חזר מיד לבית הרב, וסיפר את מה שנזכר.

יעץ לו ר' חיים, לחפש את אותה אשה ולבקש את סליחתה. ואמנם, לאחר שמצאה וביקש את סליחתה, זכה לחבוק בן לאחר שנה.

"לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (ל, ג)

שאלו את מרן הגראי"ל שטיינמן במה

זכה ה"חפץ חיים" שעד הוצאת ה"משנה ברורה" היו פוסקים שעם ישראל הלכו לאורם והכריעו כדעתם, כמו המג"א, קיצור שו"ע, החיי אדם ועוד, ומעת הוצאת המשנ"ב, הספר שדעתו מכרעת בכל הלכה ומנהג הוא ספר המשנ"ב?

וענה, שבזכות זה שה"חפץ חיים" מסר נפשו שעם ישראל לא ידברו את מה שאסור לדבר, הוא זכה שנתקיים בו הפסוק "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה"!

"ואשה כי תדור נדר" (ל, ד)

אם נתבונן בפרשת נדרים נמצא כי רק פסוק אחד בכל הפרשה מתייחס לנדרי האנשים, בעוד שאר הפרשה עוסקת בנדרי נשים.

כולם ראו שמדובר באיש אלוקים קדוש, עד שלפתע נפל אחד הנוכחים בדיון על הרצפה והתעלף. כשהעירוהו מעלפוננו, החל לצעוק 'אני הגנב', תעזבו את היהודי הקדוש הזה.

עכשיו פנה הרב אל ה"נתיבות", ושאל אותו מי אתה. סרב הגאון לענות להזדהות.

ציווה עליו הרב בגזרת המרא דאתרא לעשות זאת, ואז אמר, שמי הוא "יעקב לוברבום".

כשהרב שמע את שמו וידע לפני מי הוא עומד, נפלה על הרב פחד ואימה, והוא ביקש מהנתיבות ש"ימחל לו", אבל בעל הנתיבות אמר לו, אתה נהגת כשורה, ופסק הדין שלך בענין השבועה היה נכון.

אחרי שנרגעו הרוחות והגנב החזיר את הכסף, פנה המרא דאתרא לבעל

ה"נתיבות", ושאל אותו

למה היה מוכן לשלם רוב רובו של הכסף, וכשהגיע לתשעת אלפים חמש מאות רובל נעצר ולא רצה לשלם יותר.

ענה לו: יש ברשותי חמשת אלפים מזומן, אלפיים נוספים אשיג ע"י מכירת כלי הכסף שלי, אלפיים חמש מאות נוספים אוכל להביא ממכירת הספרים שלי, אבל כשהגעתי לתשעת אלפים חמש מאות

והתובע לא היה מוכן גם לסכום זה, ידעתי שיותר מזה לא אוכל להתחייב אלא א"כ אקח הלוואות, ולכן אינני מוכן.

כל זה סיפר ה"מחזה אברהם" לבעל הדין שהתחייב להישבע, ואמר לו שלא ישבע מיד, אלא ילמד מהנתיבות על ההכנות שיש לעשות לפני שנשבעים.

היוצא מהסיפור הנ"ל, האדם צריך לתת כל מה שיש לו על מנת לחסוך את השבועה (ובספר חסידים כתב, שהרבה עיירות נחרבו בעוון שבועת אמת), ועוד, לא לקחת הלוואות בשום פנים ואופן, וכבר כתב החכם מכל אדם 'לוה רשע ולא ישלם' (תהלים לו, כא).

"לא יחל דברו" (ל, ג)

רבי יצחק זילברשטיין סיפר מעשה נורא שסיפרה לו הרבנית קנייבסקי ע"ה.

לעי"נ האשה החשובה מרת **מרים יוכבד ב"ר צבי** ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - מטות

נידון בייסורים, יתרו שברח זכה שבניו ישבו בלשכת הגזית.

שאל רבי חיים שמואלביץ, לכאורה איוב כמעט ולא חטא, שהרי שתק, ועל זה נידון ב"יסורי איוב", לפי זה היה צריך להיות שבלעם יקבל עונש כפל כפליים, ולכאורה מדוע נענש במיתה גרידא ללא ייסורים?

ומתרץ, לחיות בייסורים עדיין אין זה עונש חמור כמו מוות, כי כל רגע בחיים, גם מתוך ייסורים נוראים, עדיף ממוות, וכמו שאמר דוד המלך (תהלים קיח, יח) "יסור יסרני י-ה ולמוות לא נתנני", אפילו ייסורים בייסורי איוב בכלל, אם רק "ולמוות לא נתנני", עלי להודות על כך להקב"ה.

כזה גדול הוא אושר החיים.

"שא את ראש מלקוח השבי באדם ובבהמה אתה ואלעזר הכהן וראשי אבות העדה" (לא, כו)

בעל ה"אבני נזר" חלה והרופא אסר עליו ללמוד, והדבר העכיר את רוחו עד כדי דיכאון ממש.

אמר לו חמיו, מה שהקב"ה רוצה כך עושים, מי לנו גדול ממה רבנו, שראשו בשמים, וכולו לתורה, והנה כאן מצווהו הקב"ה "שא את ראש מלקוח השבי באדם ובבהמה", לך תספור כמה חמורים נלקחו בשבי, אך כיון שזאת היתה המצווה וזה היה רצון ה', כך עשה משה.

הוא הדין בעניינך: אם כעת המצווה המוטלת עליך היא לא ללמוד, זה מה שתעשה, אל תלמד!

"ויאמרו אל משה עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידינו ולא נפקד ממנו איש" (לא, מ)

נקודה זו בוודאי דורשת ביאור.

מבאר רבי יוסף צבי הלוי דינר בספרו "מקדש הלוי", הלא נאמר (קידושין מט:): "עשרה קבין של שיחה ירדו לעולם, תשעה נטלו נשים..." מעתה היה מקום לקבוע כי האישה אינה מקדישה תשומת לב רבה לדבריה, ואין לייחס להם משמעות...

לפיכך מבהירה התורה, כי לדבריהן ונדריהן של הנשים יש משמעות מחייבת, וחומרן אינה פחותה מחומרן נדריהם של האנשים!

"וימסרו מאלפי ישראל" (לא, ה)

להודיעך שבחן של רועי ישראל כמה הם חביבים על ישראל, עד שלא שמעו במיתתו מה הוא אומר (שמות יז, ד) עוד מעט וסקלוני, ומשמעו שמיתת משה תלויה בנקמת מדין, לא רצו ללכת עד שנמסרו על כרחן. (רש"י)

אמר רבי זלמן סורוצקין: העולם לא השתנה, כשהרב חי, אומרים שהוא לא שווה הרבה, אבל הרבי הקודם היה משהו משהו... ומחכים שהרב הנוכחי ילך לעולמו, ואז יאמרו גם עליו שהיה משהו, מצורע אחרי מות - קדושים אמור.

הגמ' בשבת (קה:): אומרת, חכם שמת הכל קרוביו, הכל קורעין עליו, הכל חולצין עליו. כלומר, כל זה מדובר על חכם שמת, אבל מה עם חכם שחי? וכן כתוב "יצאתו של צדיק מן העיר עושה רושם", אבל כשהוא יהיה בתוך העיר, מי זכר אותו וידע שהוא קיים.

"ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב" (לא, ח)

הגמ' בסוטה (יא:). אומרת, שלשה היו באותה עצה, בלעם שיעץ נהרג בחרב, איוב ששתק

המציאות היא, שאכן, איננו משלמים! מעטה השלמות הוא שקר ודמיון! בעולם הזה אין שלמות! רק רבוננו של עולם הוא שלמות!
לא צריך להבהל מחסר השלמות שלנו! כי למה השם ברא את העולם, האם כדי שאנחנו נהיה משלמים? לא!
סבת הבריאה היא כדי שאנחנו נפיר בשלמות היחידה שיש בעולם!
אם אנחנו מבינים את הנקודה הזו, ויודעים לעמד מול האמת מבלי לטשטש אותה, אם אנחנו מוכנים להכיר בכך שאיננו משלמים, שתמיד יש בנו חסרון - לא רק שהנפילה לא תגרום לנו לסחרור וליאוש, אדרבה! היא תשמח אותנו, היא תגרום לנו לראות שוב את חסר האונים שלנו ואת שלמות השם!

(נקודות של אור - ספינקא)

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - מטות

כשחשבה לשיכורה (שמואל א', א, יז), ומדוע בירך אותה, רק מפני שחשד בה? אלא, שמי שחושד בחברו חייב לברך אותו.

משה רבנו חשב שהם רוצים להתחמק מהמלחמה, וכיון שחשד בהם, הוא נאלץ לברך אותם, נתן להם הבטחה מראש של ארבע עשרה שנות חיים.

"ויסעו ממרה ויבואו אילימה" (לג, ט)

המפרשים הקדושים פירשו זאת שכאשר אדם נוסע (בורח ומתרחק) מהמרה השחורה והעצבות הוא מגיע אילימה, מלשון אלים וחוק, דהיינו שמתחזק בעבודת ה' יתברך.

הצדיק מרוזין זצ"ל אמר שיש לזה ראייה מהתורה שנאמר "ועתה אל תיעצבו ואל ייחר בעיניכם" מלמד שמי שמתעצב, מגיע לכעס חס ושלום.

מסופר על בן מלך, שהיה בעצבות גדולה, וחשב לשלוח יד בנפשו.

הלך להתייעץ עם אחד החכמים הגדולים של הממלכה, והוא השיאו עצה להשיג חולצה של אדם שאין לו דאגות ושמח בחלקו, וכשילבש חולצה זו יתרפא.

מיד הלך בן המלך והתחיל לחפש נסיכים, עשירים, רוזנים, מישהו ששמח בחלקו, ושאין לו דאגות.

פעם אחת יצא בחברת עבדיו כדי לצוד ציד, ובדרכו פגש איזה רועה צאן יושב תחת העץ ומנגן בחלילו, ונראה כאילו אינו מבני עולם הזה.

פנה אליו הנסיך ושאל אותו לשמו ולמעשיו, ענה לו אותו רועה צאן, שהוא יוצא בכל בוקר לרעות את צאנו, ויושב לנוח, ולנגן מעט, וכך מבלה הוא את יומו בששון ובשמחה, ולא חסר לו מאומה.

הביט בו הנסיך וראה אותו לבוש בלויי סחבות וגופייה דלה עליו.

שאל בן המלך את רועה הצאן: "האם אתה שמח בחלקך?" ענה לו הרועה: "כן".

המשיך בן המלך לחקרו: "האם אין לך דאגות?" ענה לו הרועה: "אין".

חזר ושאלו: "האם היית מוכן להתחלף איתי ולהיות נסיך?" ענה לו: "לא".

הרהר הנסיך בלבו שהנה זכה סוף סוף למצוא אדם ששמח בחלקו, ואינו דואג.

פנה אליו הנסיך ואמר לו, שהוא מבקש ממנו חולצה אחת תמורת תשלום.

ענה לו אותו רועה צאן בפשטות ובתמימות: "אילו הייתה לי חולצה - כלום הייתי חסר דאגות...?"

במדרש מובא שהכוונה לתפילין של יד ותפילין של ראש. הרה"ח ר' חיים צבי פולק ז"ל אביו של הרה"ג רבי אברהם פולק ראש ישיבת קרלין סטולין סיפר לילדיו מעשה נורא שעבר עליו בתקופת השואה ואת ניסי הניסים שהקב"ה עשה עימו כאשר הצילו ממוות בטוח.

בהיותו נער בעל שיער בלונדיני שהיה מיוחס אצל הגרמנים כגזע הארי, משך חיים צבי את ליבו של אחד המפקדים במחנה המוות בו שהה המפקד בדרגת קצונה גבוהה, ולקח אותו למשרת בביתו.

תנאיו של הנער היהודי היו אפוא הרבה יותר טובים משל אחיו וכמו כל יהודי טוב ניצל הנער את המצב החדש כדי לקיים מצוות שלא היה באפשרותו לקיים בהיותו עם יתרא אחיו.

כאשר היה המפקד יוצא מן הבית לכמה דקות, הזדרז חיים צבי להניח את התפילין שהיו מוסתרות עמו.

פעם מיהר הקצין לחזור לביתו ותפס את הנער היהודי כשהוא כורך את התפילין על ידו.

הייתי בטוח שנותרו לי מספר שניות לחיות סיפר האב לילדיו.

"מה זה הרצועות הללו שאתה כורך על היד?" שאל המפקד, שמשום מה לא ידע על קיומן של התפילין אצל העם היהודי.

הקב"ה שראה את מסירתו של הבן יקיר שלו לקיים מצות תפילין, נתן בליבו של חיים צבי את החכמה להשיב לגרמני כראוי כדי שיוכל להמשיך ולהניח תפילין...

'מסורת משפחתית המקובלת אצלנו מדורי דורות, אומרת שאם רוצים להעניק סגולה להצלחתו של בעל הבית בכל העניינים, קושרים את הרצועות השחורות הללו על היד השמאלית' השיב הנער היהודי, והקצין הגרמני שמע זאת והתיר לו להמשיך ולכרוך את הרצועות...

"ונכבשה הארץ לפני ה' ואחר תשובו" (לב, כב)

אומר ה"משך חכמה", משה רבנו בירך אותם שהם ישובו מהמלחמה בחיים, ובאמת אמרו בני גד ובני ראובן למשה "ועבדיך יעברו כל חלוץ צבא לפני ה' כאשר אדני דובר".

כלומר, שמחו לקבל "תעודת ביטוח" לארבע עשרה שנה, שבע שנות מלחמה ושבע שנות חלוקה.

ובאמת, מדוע משה רבנו נתן להם הבטחה זו?

אומר רבי ראובן קרלינשטיין, הגמ' בברכות (ל"א): אומרת, שכאשר אדם חושד בשני לשוא - חייב לברך אותו. מהיכן לומדים זאת? מעלי הכהן שבירך את חנה